

313001 - دعا پس از تلاوت قرآن

سوال

دعای «سبحانك اللهم وبحمدك، لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك» پس از پایان تلاوت قرآن صحیح است؟ و آیا دعای خاصی وجود دارد که پس از پایان تلاوت قرآن خوانده شود؟

پاسخ مفصل

اولاً:

نسائی در «السن الكبرى» (۱۰۰۶۷) و در «عمل اليوم والليلة» (۳۰۸) و طبرانی در «الدعاء» (۱۹۱۲) از عایشه . رضی الله عنها . روایت کرده اند که فرمود: رسول الله . صلی الله علیه وسلم . هرگز در مجلسی نشست و قرآنی نخواند و نمازی نگذارد مگر آن که [کارش را] با کلماتی چند به پایان می رساند. پرسیدم: ای رسول الله، می بینم که در هر مجلسی بنشیند و قرآنی بخواند و نمازی بگذارد با این کلمات [آن کار را] به پایان می رسانی؟ فرمود: «آری، هر که [در مجلسش] خیری گفته بر آن خیر مهر می زند [و با خیر و تایید به پایانش می رساند] و کسانی که شری گفته [این کلمات] برایش کفاره ای خواهند بود: **«سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»** (پاک و منزهی و ستایش تو را می گویم، معبودی به حق جز تو نیست، از تو آمرزش می خواهم و به سوی تو توبه می کنم) آلبانی در «الصحيحة» (۳۱۶۴) آن را صحیح دانسته است.

پیامبر . صلی الله علیه وسلم . در این حدیث بیان نمودند که ذکر کفاره مجلس در پایان هر مجلسی است که انسان در آن نشست، چه آن مجلس ذکر و یاد الله باشد، یا مجلسی که در آن شر و لغوی رخ داده، پس اگر مجلس ذکر بوده بنا بر آن مَهْرِي می کوبند (زیرا مهر و ختم را در پایان نامه و بر بسته آن می زنند).

سندی . رحمه الله . می گوید:

«منظور این است که تثبیت کننده ای برای آن خیر و بالا برنده آن به درجه قبول خواهد بود و آن را از عدم پذیرش حفظ می کند».

و اگر جز این بود (لغو و گناهی در آن رخ داده بود) این ذکر کفاره ای برایش خواهد بود. نگا: «مرعاة المفاتيح» (۸/۲۰۴).

بر این اساس: برای مسلمان مستحب است که مجلس خود . هر مجلس و نشستی . را با این ذکر به پایان برساند، پس اگر مجلس قرآن بود یا نمازی به جای آورد یا با دوستانش یا با خانواده اش نشست بود یا در مجلسی نشست

بود که در آن میان کسانی صلح و آشتی برقرار می‌کرد یا هر مجلس دیگری و خواست برخیزد، این ذکر را دقیقاً پیش از برخاستن می‌گوید سپس برمی‌خیزد.

پیش‌تر در پاسخ به پرسش شماره (223561) به بیان این مورد پرداخته‌ایم.

ثانیا:

درباره ختم قرآن دعای خاص نیامده. نه این دعا و نه دیگر دعاها. و پیش‌تر بیان نمودیم که منظور از این ذکر و دعا، ختم قرآن یا کار دیگری نیست، بلکه ذکر است عام برای هر مجلسی.

اما علما مستحب بودن حضور در مجلس ختم قرآن را بیان کرده‌اند. «نووی» می‌گوید: «حضور در مجلس ختم قرآن به شکل مؤکد مستحب است» (التبیین فی آداب حملة القرآن: ۱۵۰).

ابن قدامه در «المُغنی» (۱۲/۱۲۶) می‌گوید: «مستحب است که خانواده خود و دیگران را هنگام ختم قرآن جمع کند؛ تا در دعا حاضر باشند.

احمد می‌گوید: انس هرگاه قرآن را ختم می‌کرد خانواده و فرزندان را جمع می‌کرد.

و این از ابن مسعود و دیگران نیز روایت شده است.»

برای مطالعه بیشتر پاسخ سؤال شماره (65581) و شماره (37683) را ببینید.

والله اعلم